

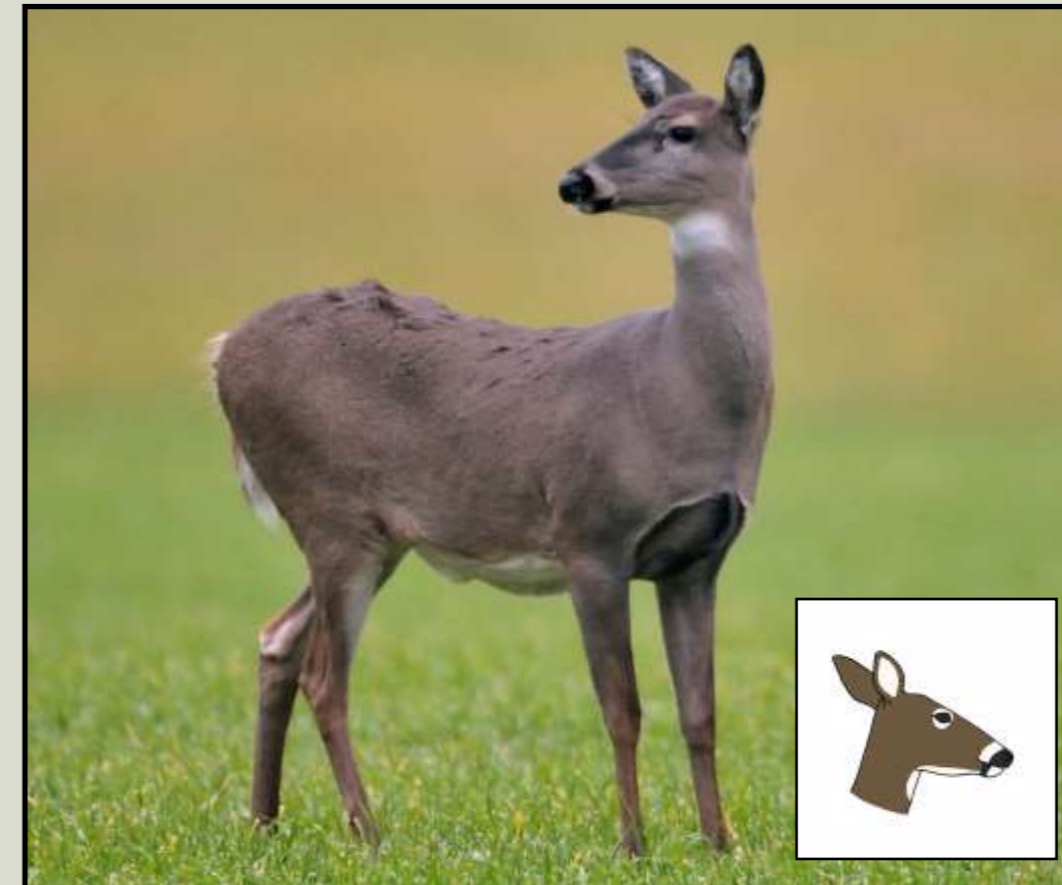
IDENTIFIERING AV VITSVANSARS ÅLDER

– Exempel på indikatorer för levande vitsvansars ålder och hur åldern kan kontrolleras

Vitsvansviltets kroppstorlek växer med stigande ålder vilket kan utnyttjas vid identifiering av åldersgruppen. De olika åldersgrupperna har även andra för dem typiska särdrag, men en vitsvans utseende kan växla beroende av bland annat årstid och väderlek. Ofta behövs därför flera olika indikatorer utnyttjas för bestämning av rätt åldersgrupp. Bland hjortarna säger antalet hornstaggar väldigt lite om åldern. Hornens inre bredd, hornhalvans längd och hornstångens omkrets är däremot goda indikatorer för vilken åldersgrupp en hjort hör till.

Ett 1½ årigt smaldjur har ett förhållandevis kort huvud, lätt kropp och förhållandevis raka rygg- och maglinjer.

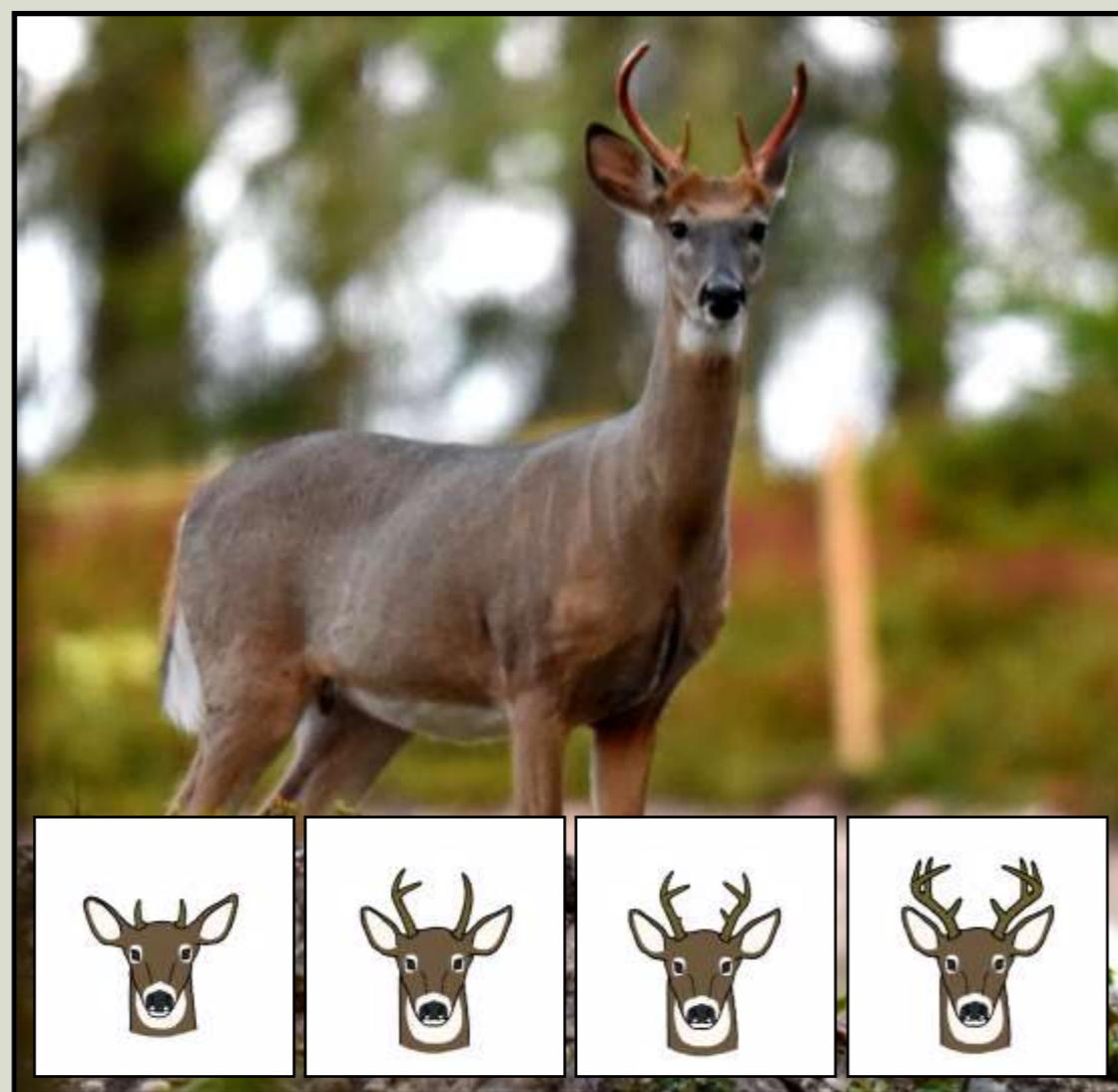
En fullvuxen hind har ett förhållandevis långt huvud och kraftig kropp. Den kan också ha aningen kurviga rygg- och maglinjer.

Hur väl vitsvansen kunde identifieras innan skottet, kan kontrolleras utgående från antalet tänder och tändernas utseende.

Kontrollering av fällda vitsvansars ålder är alltså ett bra sätt att öva kunskaperna i identifiering av olika åldersgrupper bland levande vitsvansar.

En ½ årig vitsvans (kalv) har ett kort och förhållandevis trekantigt huvud. Under hösten kan öronen se förhållandevis stora ut, men till vintern blir de proportionellt mindre.

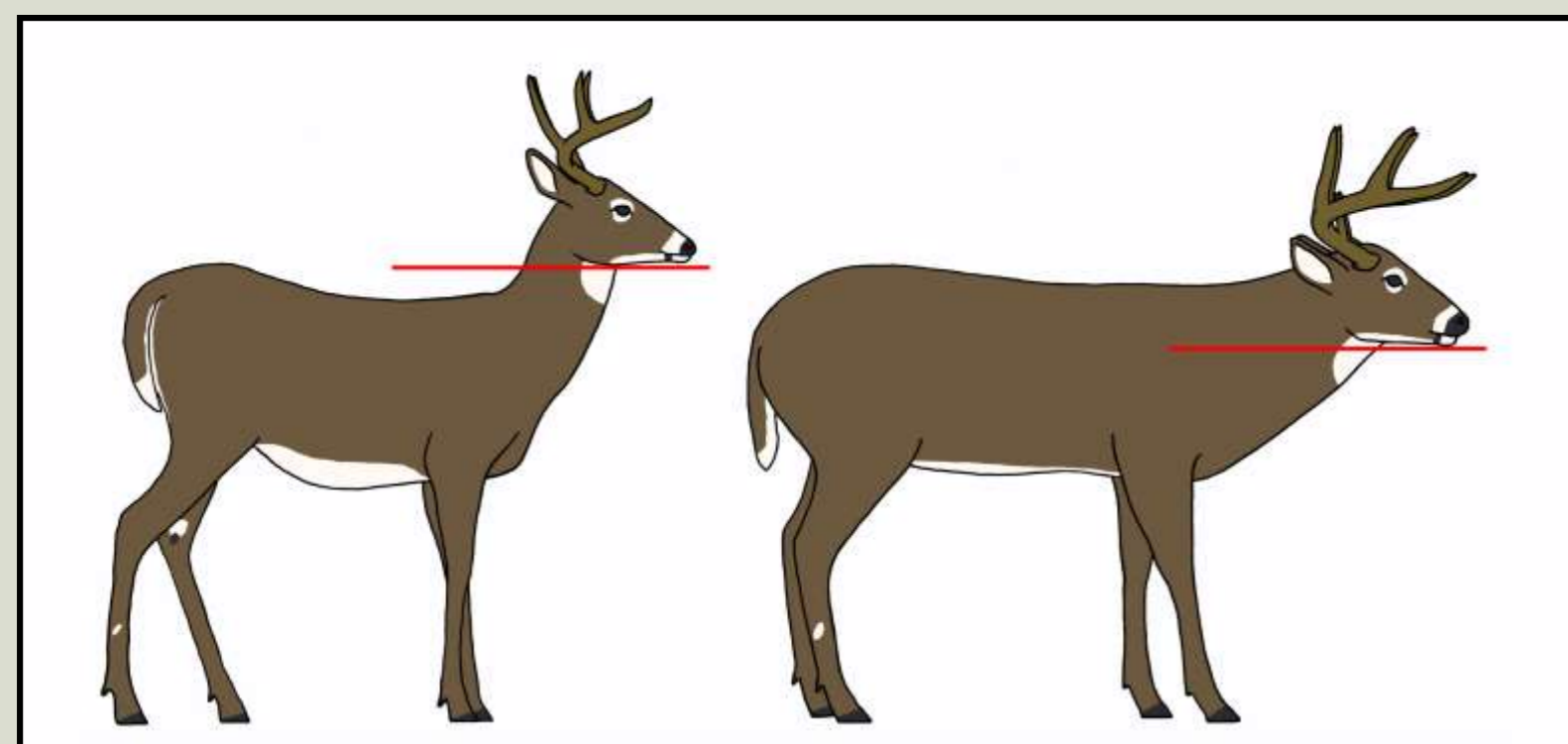
En 1½ årig hjort har en lätt kropp, smal hals, små och kläna horn och ofta ett högre huvud. "Midjan" ser smalare ut än bringan och bakbenen ser oproportionerligt långa ut.

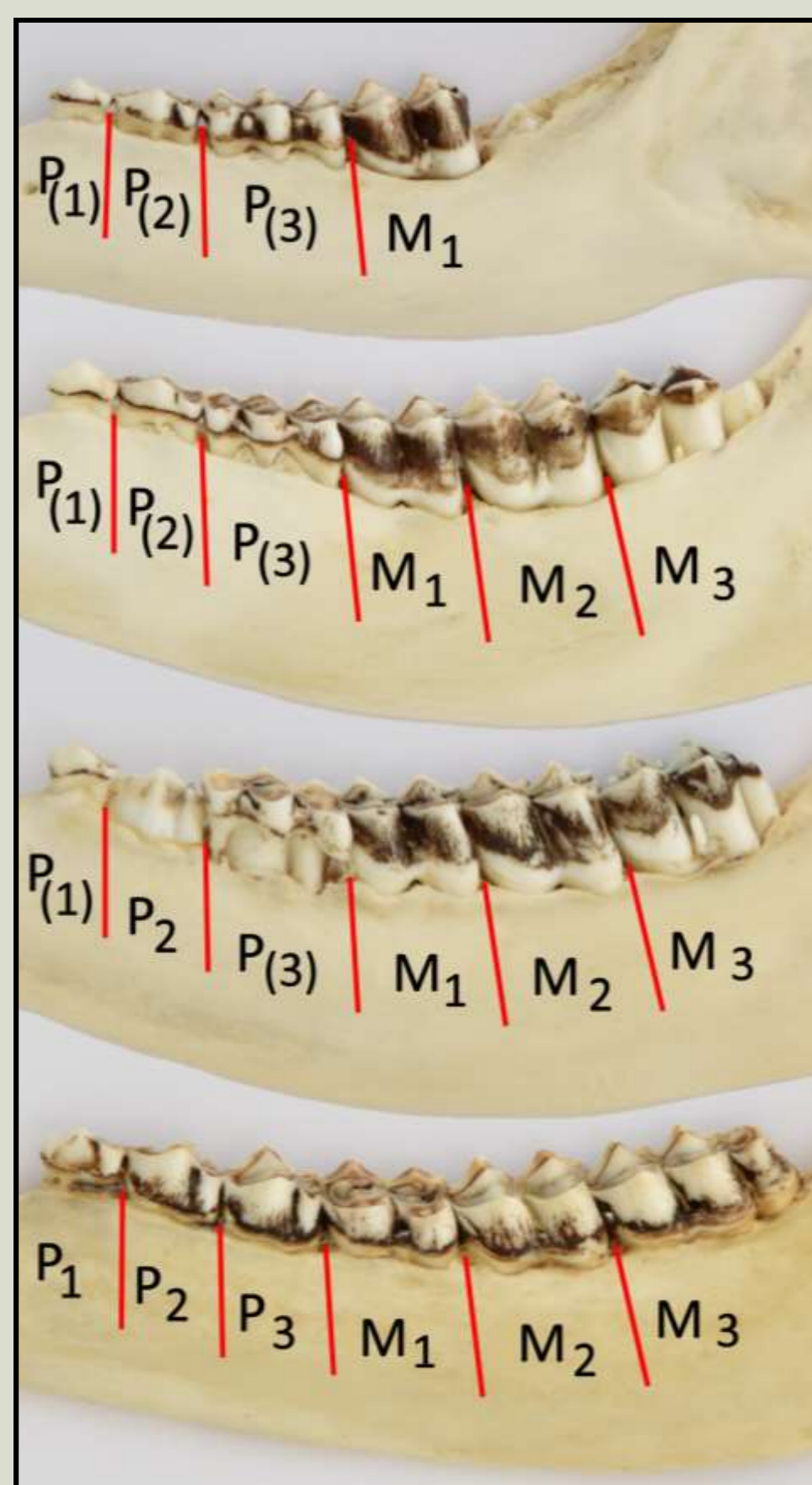
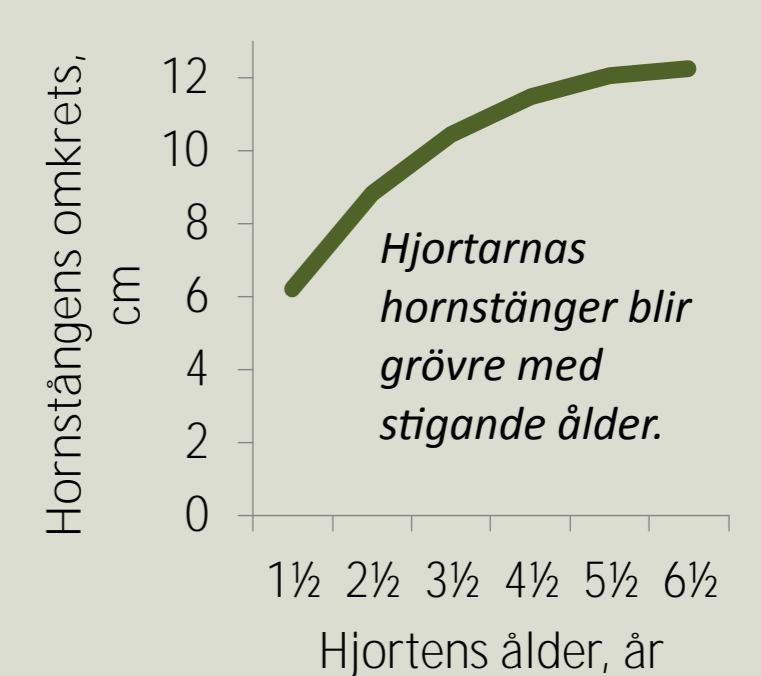
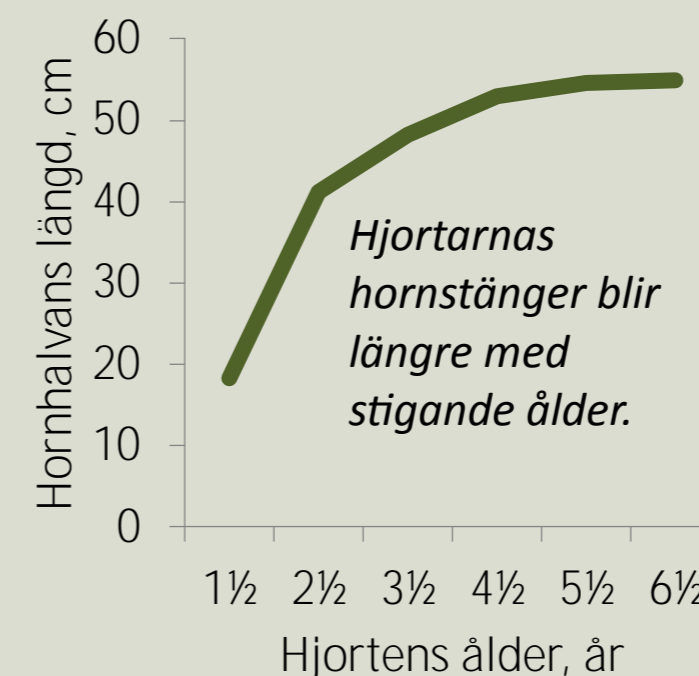
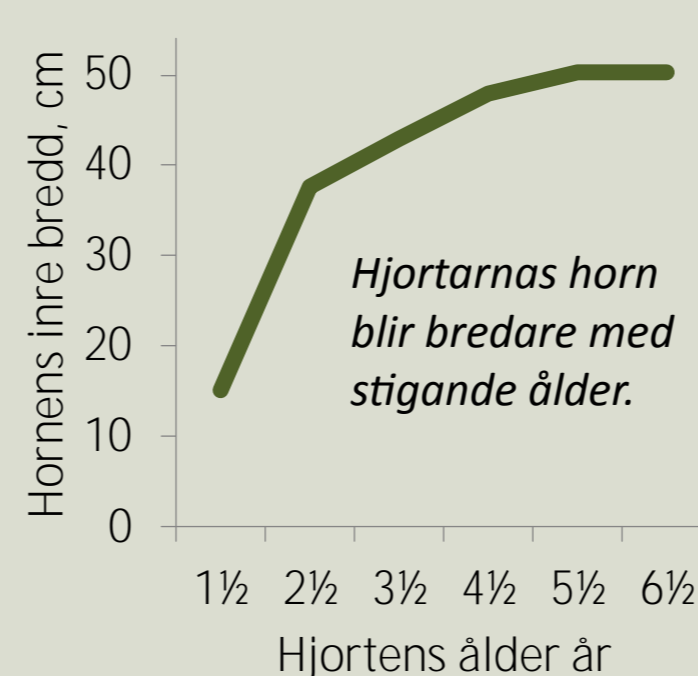
Hjortar i åldern 2½ – 3½ år börjar ha en mera muskulös kropp. "Midjan" är fortfarande smalare än bringan, vilket innebär en triangelaktig kroppsform. Hornens inre bredd är oftast ganska lika som öronens bredd.

En fullvuxen hjort (≥ 4½ år) har en massiv, nästan fyrkantig kropp, stora och grova horn och ofta ett lågburet huvud. Hornens inre bredd är oftast betydligt bredare än öronens bredd, rostenstångens bredd är oftast bredare än ögats bredd och hornens övre, från sidan sett raka del är oftast längre än framhuvudet.

Om en icke stressad hjort har huvudets nederkant tydligt lägre än rygglinjen, är hjorten ofta fullvuxen.

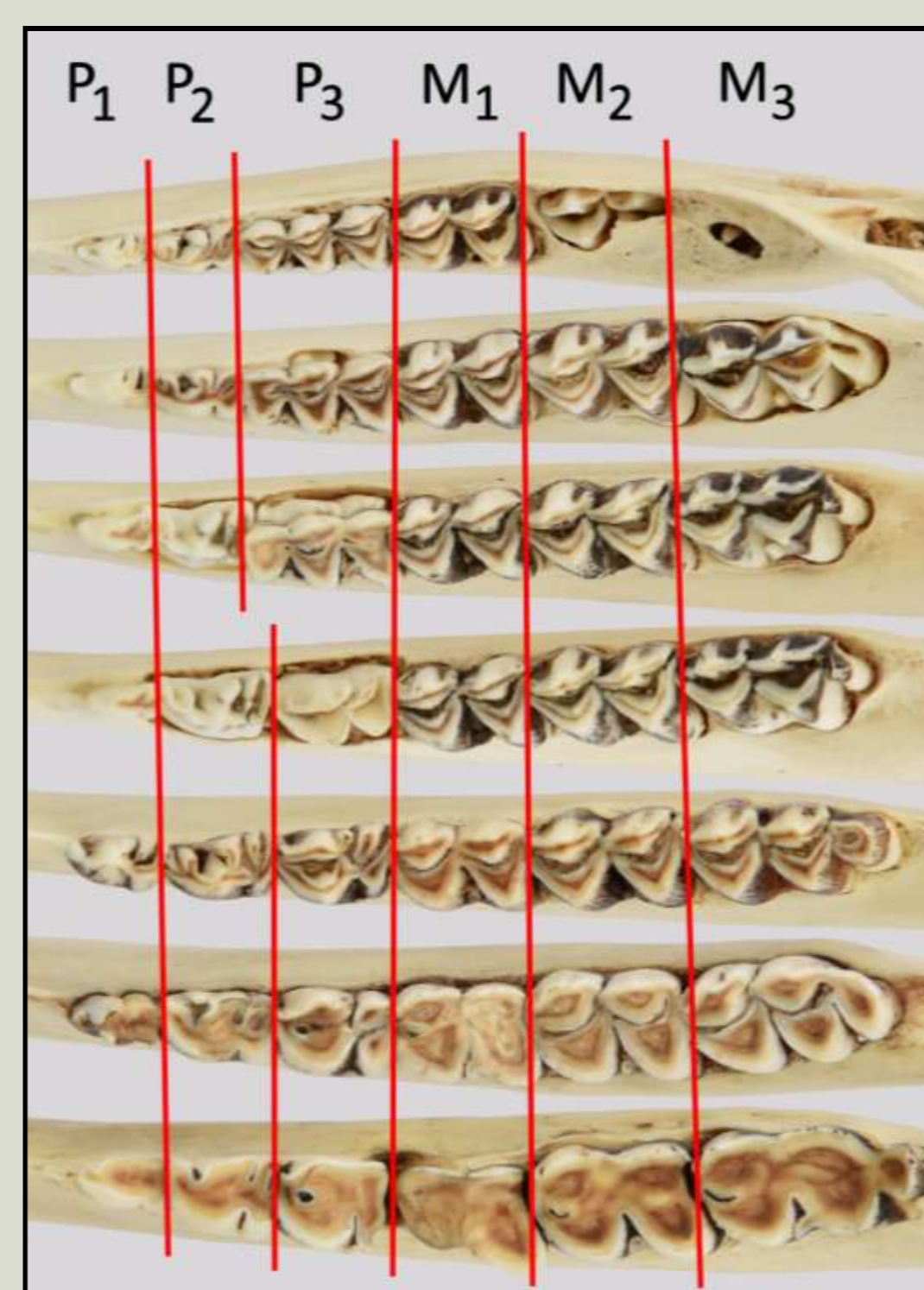

En normal kalv (½ år) har fyra (ibland fem) kindtänder i underkäkens ena halva, varav den tredje framifrån (P_3) är tredelad (översta käken).

En vitsvans som är 1½ år eller äldre har sex kindtänder. Under hösten har en 1½ årig vitsvans vanligen mjölkttänderna kvar, vilket ses i att den tredje framifrån (P_3) ännu är tredelad (nästöversta käken).

Mot vintern faller mjölkttänderna bort och ersätts av permanenta, vilket gör att den tredje tanden (P_3) blir tvådelad (nästundersta käken med mjölkttanden P_3) på väg att falla bort). En 1½ årig vitsvans känns då igen på att de tre första tänderna ($P_1 - P_3$) är obetydligt slitna och oftast lägre än de tre sista ($M_1 - M_3$).

En vitsvans som är 2½ år eller äldre har sex stycken fullt utvuxna tänder. Alla tändernas uddar uppvisar olika grader av slitage (nedersta käken av 3½ årig vitsvans).

En vitsvans tänder slits med åren. Från att vid unga år ha haft skarpa åsar, kommer kindtänderna med stigande ålder att bli allt mer utjämnade. Tändernas slitningsgrad kan alltså användas för att avgöra hur gammal en vitsvans var.

Uppifrån:

- Kalv (½ år)
- Fjölårig (1½ år) med alla mjölkttänder kvar
- Fjölårig (1½ år) med mjölkttanden P_2 bytt till permanent tand och mjölkttanden P_3 på väg att falla bort
- Fjölårig (1½ år) med mjölkttänderna P_2 och P_3 ersatta av permanenta tänder
- Ung vuxen (3½ år)
- Fullvuxen (6½ år)
- Gammal (13½ år)

Läs mera om identifiering av vitsvansars ålder i till exempel *Jaktledarens grundkunskaper – Vitsvansviltets biologi*.

OBS! Dessa exempel visar endast grova riktlinjer. Lokala skillnader förekommer, så hur vitsvansar utvecklas i det egna förvaltningsområdet bör studeras utgående från fällda vitsvansars kända ålder.